

Джилә зураг болзгаснь урд

Мана района кўч-көлсчир, КПСС-н ЦК-н декабрьск Пленум уктдз, социалистическ дөрлдә дел-грүлдж, малас авгдг адл-уш гаргь-лгьна болн государствд хулдлгьна зурагъан болзгаснь урд, Октябрин 42 джилин өөнин өмн кўцәв. Мах хулдлгьна джилә зура өдгә цагт 142 процент кўцәгдв, нидн джиләс 3000 центнер үлү өггдв, ноос хулдлгьна зура 10 миньгьн 300 центнерт кў-цәгдв, эс гидж, нидн джиләр болхла, 2100 центнер ноосн үлү орулдж өггдв. Ус болн өндг государствд ору-лдж өглгьнә зура терүнәс тату бишәр кўцәгдв.

Района колхозмуд, совхозмуд, ма-лас гардг адл-уш хулдлгьна госуда-рственн зурагъан кўцәсн деерән, малан тоогъарнь зөвәр өскцхәв. Бө-дүн бод малин то 24,2 процент, хөө-нә — 8 процент өсв.

Эн джил районд 66 миньгь гар хургьд әмд-менд авч гаргьдв. Эн хургьдин иккнь — үвләр гарсн хургьд, эннь, тегәд, мана районд хөд үвләр хургьлулгьн делгрдж йовхин темдг болджана.

Үвләр хөд хургьлулсн ах хөөчнр, нег үлү Т. И. Манин, Цери Цон-хлаев, Эрдни Делик болн талдан чи-гн хөөчнр, 100 хөн болгьнас 120—136 хургьд авцхав.

Района кўч-көлсчир дунд цәәлгь-врин кўдлмш кедж, социалистическ дөрлдә өргәр кеснәс ишгә, районд малчнр дунд түрүн нүүрләчнрин тонь зөвәр икдв. Района Кўндлгь-нә доскд нүүрлгч хөөчнрин нерд бәәнә. «Ленинский» совхозд ирг бо-лгьнас 8,5 килограмм ноос авсн хөөч К. Армадыков, 100 хөөнәс 125 хургь болн хөн болгьнас 5,4 кило-грамм ноос авсн хөөч Манин, «Бал-ковский» совхозд 100 хөөнәс 120 хургь болн хөн болгьнас 5,7 кило-грамм ноос авсн хөөч А. Эрен-дженов, «Родина» колхозин хөөчнр Д. Дурдусов болн С. Мужебенов, «Троицкий» совхозин хөөчнр Э. Де-лик болн Ц. Цонхлаев, «Садовый» совхозин хөөч Золотарев ахта улс, района Кўндлгьнә доскд орцхасн бәәнә.

Эн джил хөн болгьнас, нидн джил дорхнь, дундлад 680 грамм ик ноо-сн авгдв. Махна мал өскхин болн государствд мах икәр орулдж өгхин кергт, района бәәрн әмтсәс 1700 бод мал, нургьлдж багь мал хулддж авгдв. Эн малиг сән идгтә газрт тәвдж таргьлулвди. «Западный» совхозин малчнр Э. Тюменов, К. Кли-мов, «Троицкий» совхозин — Б. Эрдниев болн С. Санджиев, «Прудо-вый» совхозин — Н. Церенов болн Б. Найминов, идгин сәәнәр мал хә-рүлдж, өдр болгьн 800 грамм немү-лджәв. Керм, района кўч-көлсчириг, социалистическ дөрлдә делтрүләд, адл-ахун зура кўцәлгьнд шунмгь-агьар орлцулдж, дотр-дундин әв-аргьит кўцәднө олзлхла, энүн дор-хнь ик кўцәврмүд бәрдж болхиг долан джилин зуран түрүн джилә ашмуд үзүлдж бәәнә.

Мана район урднь республикд ха-мгин ард йовдг билә. Ода болхла, район алык нег кўдлмшәрн нүүрлә-чнрин зергләнд йовна.

Ферм, кошар болгьнур үвлән ма-лд өгх өвс зөөлгьит шамдахмн гидж «Западн» болн «Ленинский» совхо-змудин партийн организацс болн совхозин дирекцс кўдлмшчнрит дуу-денд, трактористнр болн механиза-тормуд сө-өдр уга кўдлдж, өвс зөб-цхәв. Ахр цагин эргцд әдн малин үвләнгүр өвс зөбдз төгскв. Тракто-ристнр Великородный И., Соколенко А., Сижоренко Я., Емельянов А. болн талдан механизатормуд өдр болгьн зурагъан 120 — 150 процент кў-цәдг билә.

Мал өсклгьнә гол төрнь — малд элвгәр күрх хот-хол белдлгьн. 1960 джилд район элвгәр силост эрдни-шишә тәрхмн, усн ордг газрмудар хадлгь ургьадж, өвс икәр хадж авдг аргь хәәджәнә.

Кўч-көлсчирин депутатнрин рай-она Советин одахн болсн сессий де-ер, мал үвлзүллгьнә төрмүд гд-гдв. Энүн деер, бәәрн Советин, ад, эдл-ахусин гардачнрин кўдлмшт бә-әх дуту-дундс, фермс, бригад болгь-нар цәәлгьврин кўдлмш тә-р кеддж йовхнь, зәрм кўдлмшч-рәннь социалистическ даалгь-н кўцәхин төлә сулар кўдлджә-н заалдв. Совхозмудар, колхозмудар кўнд кўдлмш, нег үлү мал усллгьн болн малд хот белдлгьнә кўдлмш хашнгар механизировать кеддз-әнә. Мана района селәнә эдл-ахун кўдлчнр, дотр-дундин әв-аргьан илдж авч олзлдж, мах, үс тос, ноос гаргьлгьна зурагъан Октябрин 43 джилин өөн күртл кўцәдж, багь гихдән 2 миньгьн тонн мах государ-ствд орулдж өгх, 100 хөн болгьнас, багь гисн бийнь, 105 хургь, хөн болгьнас 5,2 килограмм ноос, үкр болгьнас 1200 литр үс, така бө-нас, багь гихдән, 100-д өндг ах болдж темдгджәнәвди.

Кўч-көлсчир дунд культури гегән-герлин кўдлмш келгьнә ма-оньт өггджәнә. Эн джил районд әмгн бәәдг 400 гермүд, 3 клуб, 3 школ, 2 бань тосхдв, совхозмудин 3 ферм электрифицировать кеддв.

Малас сән төл авч, цутнө әрүл-менд хадгьллгьар, малин тохминь ясрулхар «Ленинский» совхозин кўч-көлсчир өөдән даалгьврмуд ав-цхав. 1960 джилин январин 15 кү-ртл, үвләр хөд хургьлулгьнд белд-лгьнә кўдлмш төгсхмн. Тер цаг кү-ртл, кошармуд, теплякүд дулалгдхмн, зер-зевмүд болн материалмуд белд-гдхмн, сакманщикүд сургьгдхмн. Әдн бий деерән иим даалгьвр авц-хадж, района мал өскәчнрүр дуудвр кецхәв. Әднә дуудвр ода эдл-аху болгьнд күүндгддз, кех-кўцәх төр-мүд темдгддз, алдр зуран хойрдгч джилин зураг улм сән аштагьар кўцәх даалгьврмуд авгдджана.

Л. МАЗИН.

Целинн района кўцәгч комитетин ахлач.